

Asta e condiția ființei: viața, nu durata vieții (Ion Luca Caragiale)

TEZAU

Foaie a Bibliotecii Academiei Române

ANUL V, NR.10

OCTOMBRIE 2024

APARE LUNAR

**PAUL VALÉRY, POETUL CARE
A CONTRIBUIT LA
REÎNOIREA POEZIEI**

pag. 2-3

**ISTORICUL
LOCALULUI
BIBLIOTECII
ACADEMIEI
ROMÂNE**

pag. 12

GEORGE ENESCU

**CEL MAI IMPORTANT
MUZICIAN ROMÂN**

pag. 4-5

PAMFIL ȘEICARU

**UN MODEL AL
JURNALISMULUI
ROMÂNESC**

pag. 6-7

**PICU PĂTRUȚ
ULTIMUL MARE
MINIATURIST AL
EUROPEI**

pag. 10-11

ALICE VOINESCU

**PRIMA ROMÂNCĂ
DOCTOR ÎN FILOSOFIE LA
SORBONA**

pag. 8-9

Theodor Aman, *Car cu boi*, peniță pe hârtie, Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române

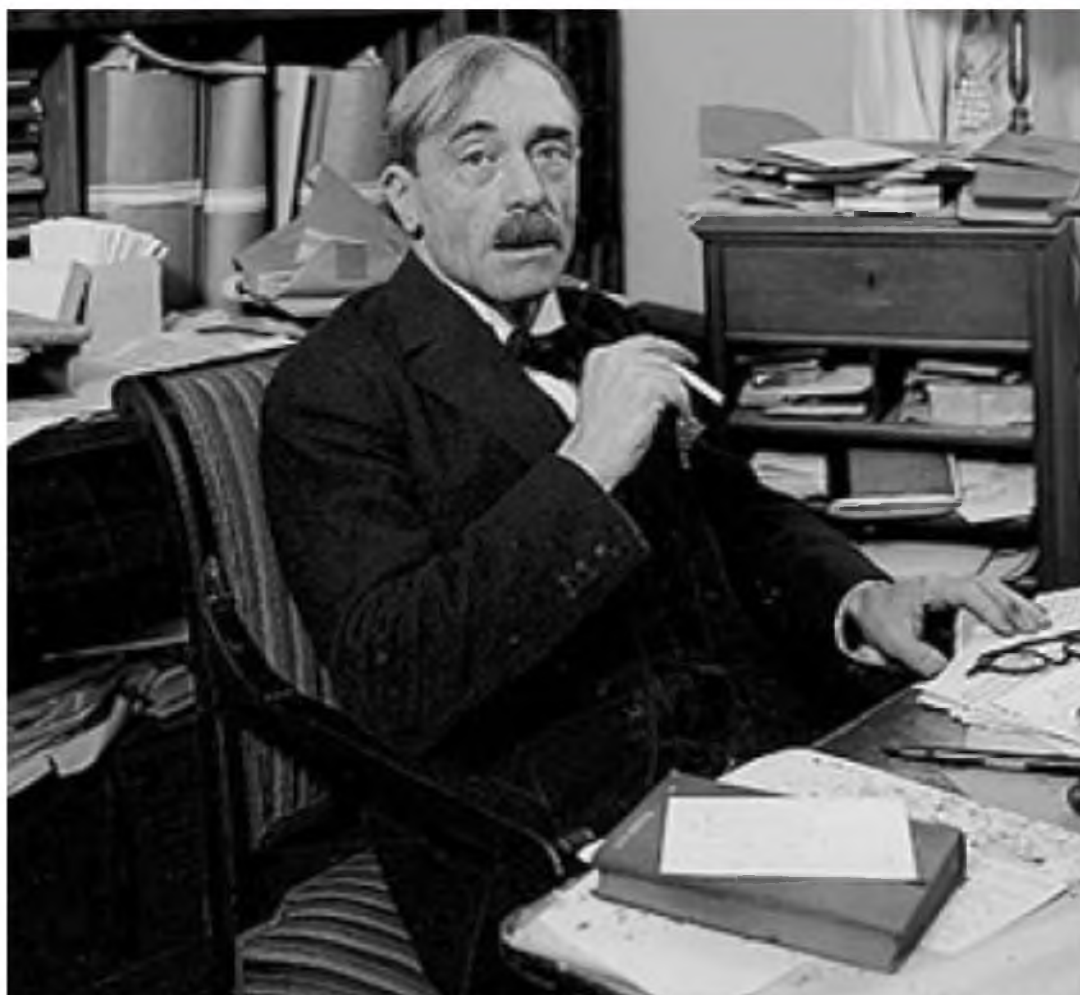
PAUL VALÉRY, POETUL CARE A CONTRIBUIT LA

Paul Ambroise Valéry a fost un scriitor francez, autor de poeme și eseuri, reprezentant al simbolismului tardiv în literatura franceză.

După absolvirea liceului, Valéry se înscrie în 1889 la Facultatea de Drept din Montpellier. În acest an publică primele sale versuri în stil simbolist în revista "Revue maritime de Marseille". În 1892 se stabilește la Paris, unde frecventează cercul de poeți grupați în jurul lui Stéphane Mallarmé, cunoaște pe scriitorul André Gide și se împrietenește cu pictorul Edgar Degas. Versurile simboliste scrise între 1889 și 1898, pe linia creațiilor lui Mallarmé și Verlaine, vor fi publicate mai târziu sub titlul "Album de vers anciens" ("Album de versuri vechi", 1921). Începând din anul 1892, face în fiecare dimineață însemnări în caietele sale, care vor fi publicate după moartea sa în 29 de volume ("Cahiers", 1957-1961), cuprinzând reflecții, eseuri, anecdote, aforisme și desene, cu tematică foarte variată, de la modele fizico-matematice la comentarii asupra vieții interioare, emoțiilor resimțite, proceselor de conștiință sau stărilor de vis.

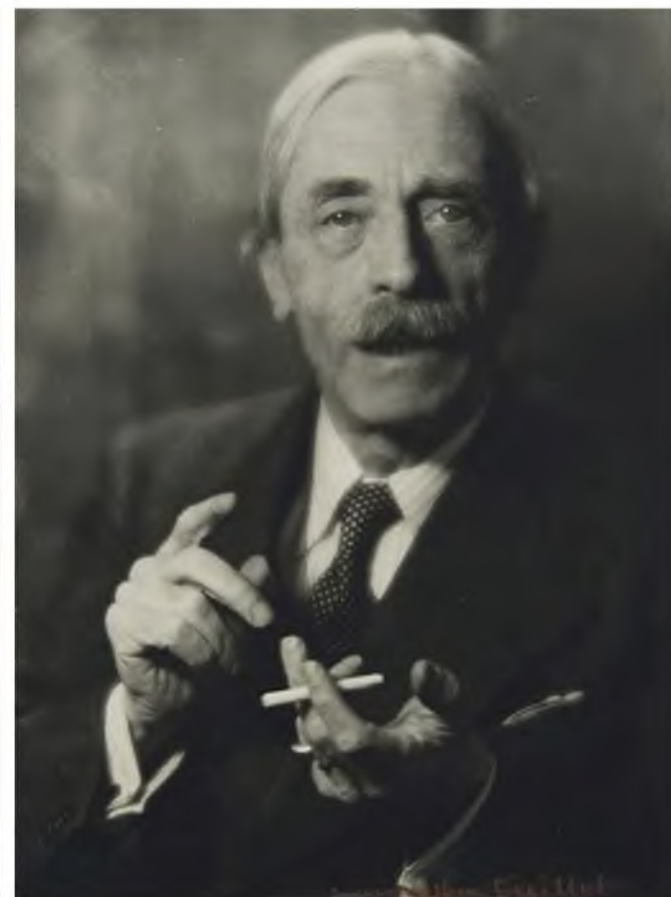
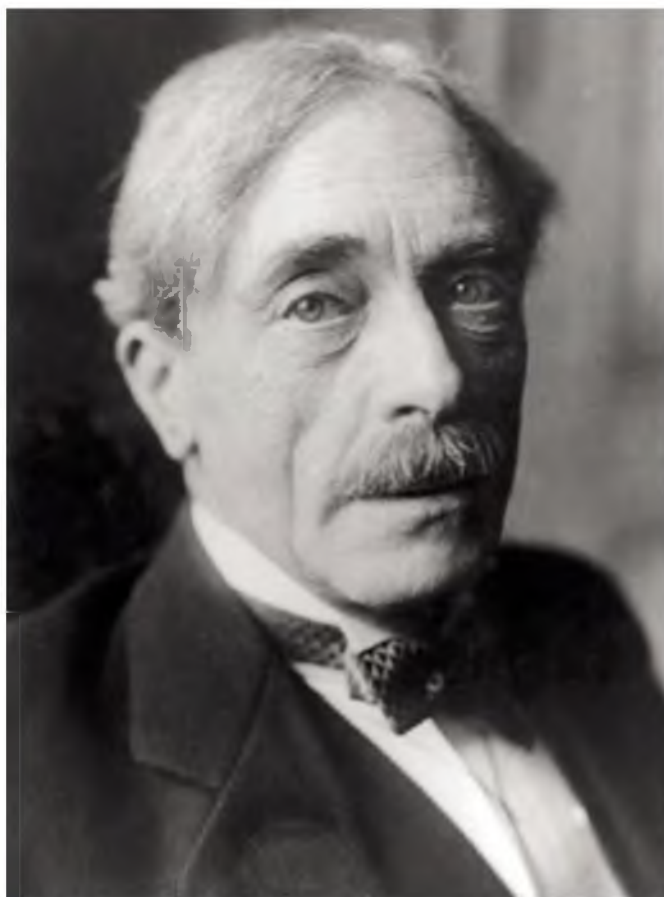
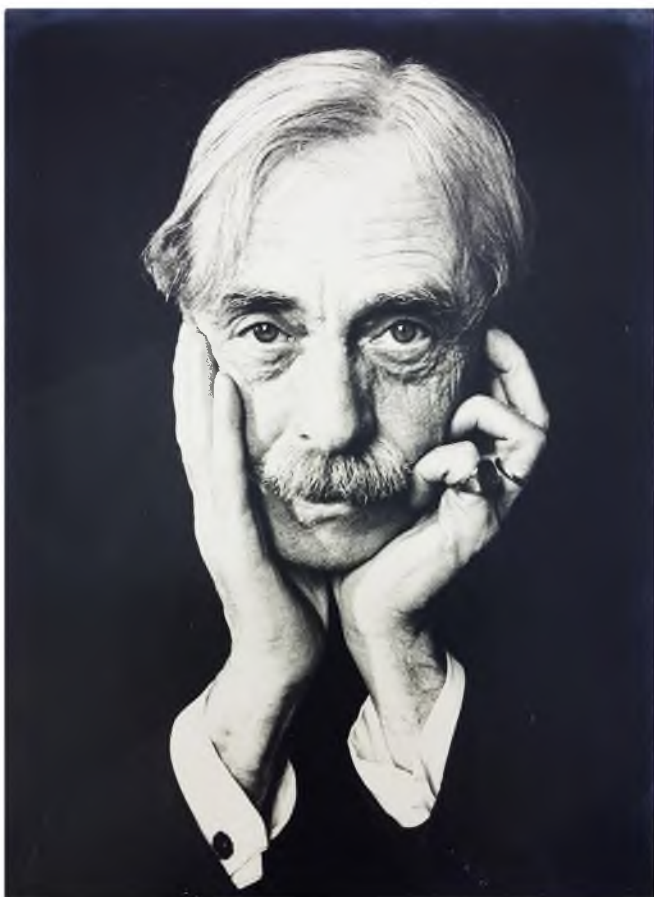
În anii 1894-1900, lucrează ca redactor cultural în Ministerul de Război, apoi până în 1922 este secretar particular al lui Édouard Lebey, directorul Agenției de informații "Havas". După Primul Război Mondial, Paul Valéry devine un fel de "poet oficial" al Franței, din 1924 este președinte al "Pen Clubului" francez, în 1925 este ales membru al "Academiei Franceze", în 1936 este numit președinte al Comisiei de cooperare culturală pentru expoziția universală din Paris, din 1937 deține catedra de poezie la Collège de France. În cursul celui de al Doilea Război Mondial refuză să colaboreze cu autoritățile de ocupație germane și este îndepărtat din funcția de administrator al centrului universitar din Nisa. Paul Valéry moare la 20 iulie 1945 în Paris.

În scrierile sale teoretice, Valéry pornește de la ideea unei realități autonome a limbajului literar, se confruntă cu problema conștiinței artistice și își mărturisește îngrijorarea cu privire la perenitatea civilizației, viitorul libertății spirituale și retroacțiunea progresului asupra omului. Renumele său literar provine totuși, în cea mai mare măsură, din opera sa poetică, în care, sub influența lui Stéphane Mallarmé, predomină măiestria formală și mai puțin sensul inspirației artistice, folosind alegoria în exprimarea conflictului permanent dintre intelect și simțământ. Valéry dezvoltă teoria semnificației multiple a poeziei: "Versurile mele au sensul care li se dă în momentul lecturii. Ar fi o mare greșeală care ar contrazice esența poeziei să se afirme că fiecare poezie corespunde unei anumite intenții reale și unice a autorului". Paul Valéry este în culmea celebrității sale atunci când scrie „Notă asupra ideii de dictatură”, text ce va servi imediat ca prefață la cartea lui Antonio Ferro, Salazar. Portugalia și conducătorul său (Paris, 1934). Apărându-se că nu știe nimic „sau aproape nimic despre politica practică”, Valéry își expune opiniile cu prudență și cu obișnuita-i precizie. El nu intră în detaliile conduitei lui Salazar, ale cărui „idei expuse în această carte” i se par „perfect înțelepte”. Poetul se limitează „să încerce a concepe în fața cititorilor starea incipientă a unei dictaturi”. El ajunge într-o societate pe care „persoanele, interesele private, sectele, partidele minează, o dizolvă fiecare conform necesităților și mijloacelor lor, ordonanța și substanța statului”. Atunci când această stare de disoluție și „circumstanțele generale

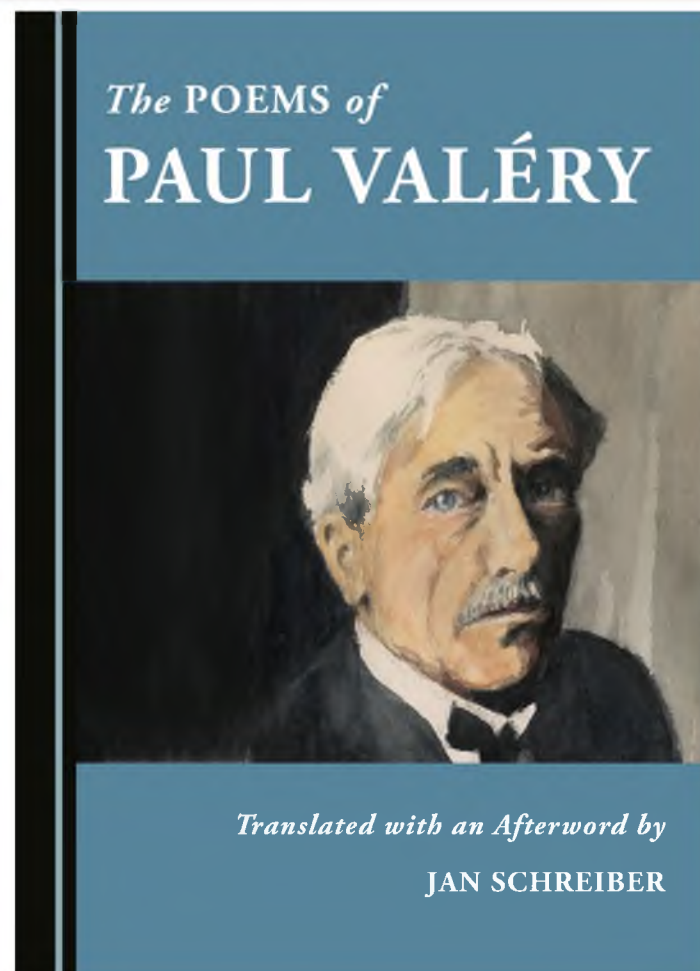
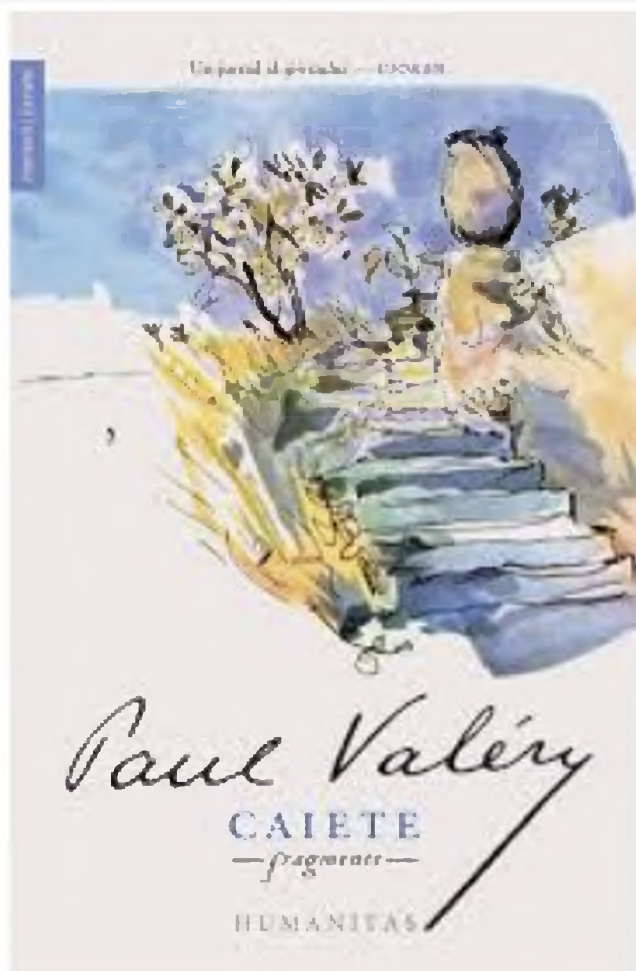
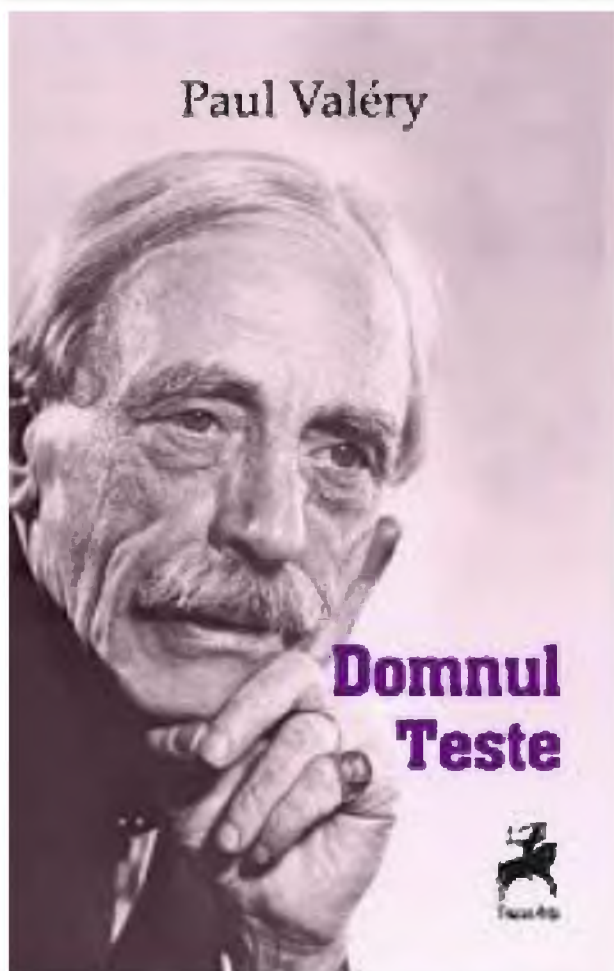

sunt într-atât de neliniștitoare pentru a afecta în mod sensibil viețile private”, când „incertitudinea și frica de necunoscut” și „absența unei idei a zilei de mâine, unică și cât se poate de precisă” se produc, „toată lumea se gândește la DICTATURĂ, conștient sau nu; fiecare se simte în sufletul său un dictator pe punctul de a se naște”. Valéry vede proiectul unei dictaturi țâșnind spontan față cu dezordinea socială și cu confuzia instituțiilor. El își exprimă această opinie sub numeroase forme, dar mereu imprimându-i ideea de necesitate, de soluție extremă. „Imaginea unei DICTATURI constituie răspunsul instinctiv al spiritului când nu mai recunoaște în felul în care evoluează lucrurile, autoritatea, continuitatea, unitatea, care sunt mărcile voinței asumate și imperiul cunoașterii

asumate” (L'idée de dictature). Prezența unui dictator se impune atunci când este vorba de ordinea politică și când trebuie să remedieze dezordinea „cât mai repede, pe calea cea mai scurtă și cu orice preț. Singur, un Eu se poate angaja în acest proiect”. Alături de ideea de dictatură, ia formă ideea de dictator ca cea a unui singur om, „deoarece doar într-un singur cap corespundența netă de precepte, noțiuni, reacții și decizii este de conceput, se poate organiza și tinde să impună lucrurilor condiții și aranjamente inteligibile”. Această imagine a dictatorului nu poate, așadar, decât să fie pozitivă și constructivă, deoarece de îndată ce „ideea dictatorială se conturează” și „dictatura este instaurată, și dacă puterea de gândire este, în cazul

REÎNOIREA POEZIEI MODERNE

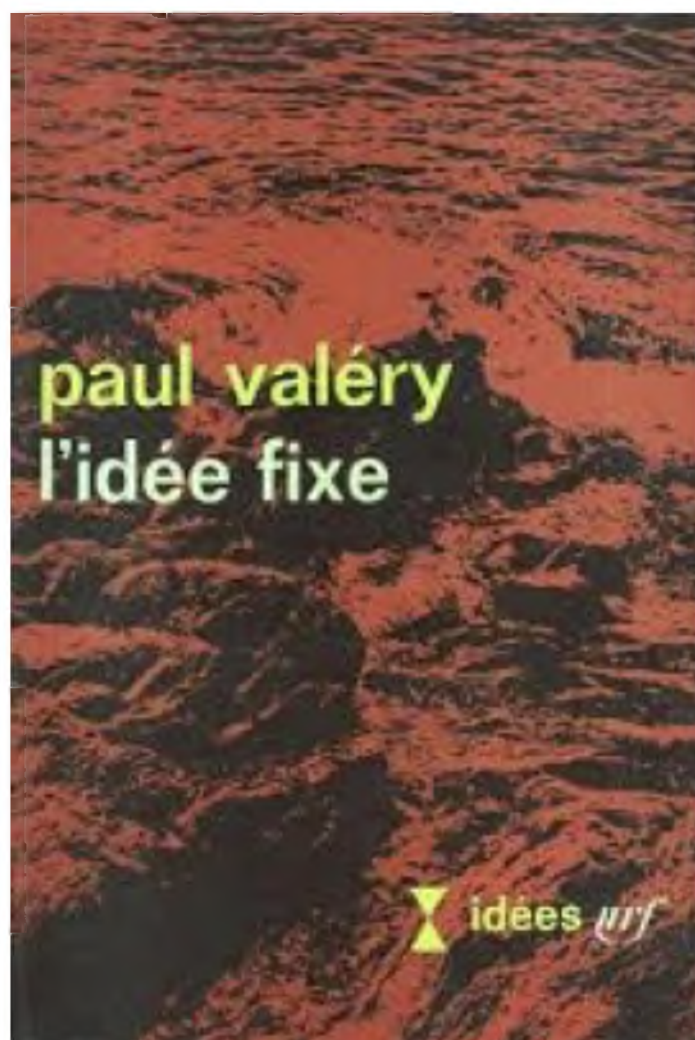
dictatorului, la înălțimea puterii sale politice, spiritul, dublu suveran, tinde să ridice la cel mai înalt nivel inteligibilitatea sistemului social pe care este în stare să-l modifice". Această exigență a ordinii, a „inteligibilității sistemului social” poate fi satisfăcută de spiritul – „luminat”, am zice – unui dictator, căruia Valéry pare a fi dispus să-i acorde încrederea sa. Un atare om ar fi capabil „să urmărească un anume «ideal» (de ordine, justiție, putere sau prosperitate) și să facă din societatea umană un fel de operă în care s-ar recunoaște”. Valéry nu exclude, în cazul dat, opera socială ca pe un fel de operă de artă, drept rezultatul dorit de un spirit superior. „Există ceva de artist

în dictator și ceva ce ține de estetică în concepțiile sale. Trebuie așadar ca el să-și șlefuiască și să-și lucreze materialul său uman, făcându-l disponibil în scopurile sale.” Încrederea față de un dictator ideal astfel zugrăvit îl îndeamnă pe autor la apologia acestui individ, care se erijează în conștiință superioară, subordonând voinței sale cugetate și ordonate spre un scop anume, libertățile indivizilor. „Prin aceasta, spiritul (politic), care se opune în toate cazurile omului, căruia îi contestă libertatea, complexitatea și variabilitatea, atinge, sub un regim dictatorial, plenitudinea dezvoltării sale”. Pe de o parte, Valéry își manifestă admirația cu un fel de lirism:

„Întrădevăr, trebuie să fie o bucurie extraordinară (...) să însoțești puterea cu gândirea, determinând un popor să execute ceea ce a fost conceput în capul unui singur om; și adeseori să modifici de unul singur, și pentru lungă durată, caracterul unei națiuni (...)”. Pe de altă parte, se arată resemnat la ideea de pierdere a anumitor libertăți, consolându-se cu contemplarea „fericirii, ordinii, viitorului, puterii, prestigiului corpului național”, de la care dictatorul și-a primit funcția. (...) Nu-i mai puțin adevărat că, în fața succesului dictaturii, – în câțiva ani șapte monarhii au fost înlocuite cu acest regim – „este remarcabilul faptul că dictatura se dovedește a fi

în prezent contagioasă, cum fusese altădată libertatea”. „Tentativa lui Valéry – despre care Bergson spunea că «trebuia făcută» – reprezintă o manifestare a spiritului cartezian. Meritul ei e acela de a fi introdus în domeniul artelor, al poeziei în special, rigoarea și precizia analizei științifice, relevând latura de disciplină intelectuală a unor acte complexe, ce păreau multora obscure, delimitând astfel rolul și partea de răspândire a gândirii lirice în procesul creației artistice. (...) Paul Valéry a năzuit să restituie scriitorului un ethos propriu, ca limpede conștiință a laboratorului propriu”.

Ioana Pavelescu

GEORGE ENESCU, CEL MAI IMPORTANT

La cinci ani, în 1886, vârsta la care deja visa să devină compozitor, a pus în partitură prima sa lucrare, „Țara Românească, operă pentru vioară și pian”. În anul 1888, la îndemnul lui Caudella, Enescu s-a înscris la Conservatorul de Muzică din Viena, unde a studiat cu mari profesori ca Siegmund Bachrich și Joseph Hellmesberger jr. (vioară) și Ludwig Ernst (pian). Aici, va învăța elementele de bază ale studiului instrumentului, tehnica de interpretare a operelor lui Beethoven și Schubert și tehnica dirijării unei orchestre.

A frecventat apoi cursurile teoretice muzicale cu profesorul de armonie Robert Fuchs.

La vârsta de 11 ani, Enescu va păși pe scena de concert a sălii Bösendorfer din Viena, în acompaniamentul Orchestrei Conservatorului.

Era momentul în care Enescu surprindea prin remarcabila polivalență muzicală, abordând rondoul, sonata sau variațiunea, dar și prin felul unic în care

stăpânea vioara și pianul, cu o maturitate și o virtuozitate de necrezut pentru un copil de 11 ani. Nu întâmplător, critica muzicală vieneză l-a numit „un Mozart român”. La 13 aprilie 1892, apare în cadrul concertului „Fantasie” de Henri Vieuxtemps, în compania organistului Eduard Kremser.

La 20 aprilie, în același an, îl va înlocui pe concert-maistrul berlinez Fritz Strauss, interpretând un „Capriciu” de H. Vieuxtemps.

În anul 1894, în cadrul unui concert de binefacere, Enescu a interpretat prima parte din „Concertul pentru vioară și orchestră în mi minor” de F. Mendelssohn-Bartholdy, încheind astfel perioada petrecută la Viena. Revine, apoi, în țară, iar la 20 martie 1894, a susținut un concert ca violonist, la Ateneul Român din București, acompaniat la pian de profesorul J. Hellmesberger Jr., interpretând lucrări de Mendelssohn-Bartholdy, Vieuxtemps, Benjamin, Godard, Sarasate.

În perioada 1895-1899, George Enescu este trimis de tatăl său să studieze la Conservatorul de la Paris, unde a fost îndrumat de profesorii José White și Martin-Pierre-Joseph Marsick la vioară, Jules Massenet și Gabriel Fauré la compoziție, Ambroise Thomas și Théodore Dubois la armonie și André Gédalge la contrapunct.

La 11 iunie 1897, susține un recital în cadrul unui concert cameral la Petite Salle Pleyel din Paris, acesta fiind primul recital de autor al unui creator român peste hotare.

La 23 decembrie 1897, interpretează pentru întâia oară muzică de cameră, „Sonata op. 12”

de A. Gédalge, în sala Pleyel din Paris.

La această vârstă, artistul scrisese deja trei simfonii, iar la 6 februarie 1898, debutează în calitate de compozitor, în cadrul Concertelor Colonne din Paris cu premiera Suitei simfonice „Poema Română”, cu un succes excepțional.

La 1 martie 1898, apare pentru prima oară pe scena Ateneului Român, alături de Orchestra Filarmonică, George Enescu – la doar 17 ani – în tripla sa calitate de violonist, compozitor și dirijor, un moment de referință în istoria muzicii noastre. Atunci, Eduard Wachmann a înțeles perfect care era potențialul tânărului violonist și compozitor și, printr-un gest remarcabil, i-a cedat chiar bagheta sa pentru a-și dirija singur „Poema Română”. Era momentul care marca o carieră excepțională a unuia din geniile spiritualității noastre naționale și, totodată, începutul unei legături trainice, de peste jumătate de secol, între George Enescu, orchestra Filarmonicii și clădirea Ateneului Român. Urmează debutul unei subscripții publice, prin care muzicianului i se achiziționează o vioară „Stradivarius”, care va fi inaugurată la 17 decembrie 1898, în cadrul unui concert de binefacere la Ateneul Român.

La 24 iulie 1899, va absolvi clasa de vioară a Conservatorului din Paris, cu acest prilej primind în dar o vioară Bernardel, inscripționată cu numele său. Muzicianul este admirat de însăși Regina Elisabeta a României (celebra protectoare a artei Carmen Sylva), fiind invitat deseori să cânte la Castelul Peleş din Sinaia. Enescu a compus chiar mai multe lieduri, inspirat fiind de câteva poeme ale reginei Carmen Sylva.

În februarie 1900, cântă pentru prima oară ca solist cu Orchestra Colonne din Paris, dirijată de Edouard Colonne, interpretând „Concertul pentru vioară în re major” de Beethoven și „Concertul

nr. 3 pentru vioară în si minor” de Saint-Saens, iar în aprilie, dirijează Orchestra Simfonică din București, pe scena Ateneului Român, unde este interpretată, în primă audiție, lucrarea sa „Fantezia pentru pian și orchestră”, solist Theodor Fuchs. Între compozițiile sale simfonice, până la acest moment, se mai numărau două „Rapsodii” pe teme naționale românești, o „Suită de orchestră”, apoi lucrări pentru orchestră – precum „Simfonia concertantă pentru violoncel și orchestră”, „Simfonia de cameră pentru 12 instrumente soliste”, „Uvertura triumfală”, concerte pentru pian și orchestră, pentru vioară și orchestră, poemul

martie 1908, Enescu dirijează în premieră cele două rapsodii, la Academia de muzică „Santa Cecilia” din Roma, iar în țară, la 21 ianuarie 1912, are loc prima audiție a „Rapsodiei române nr. 1 în La major”, cu Orchestra „Philharmonica” din Arad.

În anul 1909, a cunoscut-o pe Maruca (Maria Rosetti Cantacuzino), iar de atunci a poposit la Tescani, periodic, până în anul 1946, în reședința familiei boierești Rosetti-Tescanu, casa fiind construită cu un an înainte de a se naște Enescu, de părinții Maruca, cea căreia avea să-i devină soț.

În anul 1912, a înființat, din fonduri

simfonic „Vox Maris”, suite, precum „Săteasca”, lucrări pentru formații de cameră, pentru pian, pentru violoncel și pian, pentru vioară și pian (sonate), precum și piese vocale cu acompaniament de pian, muzică corală, muzică vocal-sinfonică. Compune, apoi, „Rapsodiile române” (1901 și 1902), în anul 1902, a fondat un „Trio instrumental”, alături de Alfredo Casella și Louis Fournier, iar în 1904 a înființat cvartetul de coarde „George Enescu”, alături de Henri Cassadesus, Louis Fournier și Fritz Schneider.

La 7 februarie 1904, are loc prima audiție a celei de-a doua rapsodii, în sala Gaveau din Paris, la 22

proprii, premiul național de compoziție „George Enescu”, pentru încurajarea tinerelor talente și a promovării artei componistice românești, care va fi decernat până în anul 1946, momentul plecării sale definitive din România. În 1913, are loc prima ediție a Concursului Național de Compoziție fondat de el cu scopul stimulării creației muzicale autohtone, iar premiul oferea câștigătorilor inclusiv șansa de a se specializa la Paris, precum și de a-și auzi interpretate în concerte piesele laureate.

În anii Primului Război Mondial, a rămas la București, iar în paralel cu activitatea de creație, Enescu a

MUZICIAN ROMÂN

susținut concerte în România pentru răniții din spitale.

În anii 1918-1920, a concertat cu Orchestra simfonică „George Enescu” din Iași, între anii 1920-1946, a dirijat Filarmonica din București, în anul 1920 a fost unul dintre întemeietorii Societății compozitorilor români și primul ei președinte (până în 1948), iar la 8 decembrie 1921, a dirijat „Lohengrin” de Richard Wagner, în cadrul unui spectacol care marca inaugurarea Operei Române din București.

La 27 aprilie 1931, Enescu încheie orchestrația tragediei lirice în patru acte „Oedip”, scrisă după libretul lui Edmond Fleg. „Oedip” a fost dedicată de compozitor Mariei Rosetti-Tescanu (1879-1968), cea care avea să-i devină soție, la 4 decembrie 1937.

La 13 martie 1936, are loc prima audiție a operei „Oedip”, la Palais Garnier din Paris, iar după entuziasmul publicului și al criticii de specialitate, avea să devină una dintre capodoperele muzicii dramatice din secolul al XX-lea.

Despre lucrarea sa excepțională, Enescu avea să declare: „Oedip mi-a frământat mintea timp de un sfert de secol și mi-a luat zece ani de muncă. Primele note le-am scris în Elveția, aproape de Lausanne, iar ultimele la Tescani, în Moldova (...) Nu sunt eu în măsură să declar dacă „Oedip” este sau nu cea mai reușită dintre lucrările mele. Ceea ce pot afirma cu certitudine este că, dintre toate, îmi este cea mai dragă”. Constantin Brăiloiu, Alfred Alessandrescu, George Enescu, Ion Nonna-Otescu și Mihail Jora.

Au urmat anii în care George Enescu s-a dedicat pedagogiei, a susținut cursuri la Conservatorul de Muzică și în străinătate, ca profesor de interpretare muzicală, la mari instituții din Franța, Italia, Marea Britanie sau la Universitatea din Illinois (SUA), și ca profesor de compoziție, la Universitatea Harvard (SUA).

Printre elevii săi se numără violoniștii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux și Yehudi Menuhin – virtuoz cu o profundă cultură umanistă, care a păstrat un adevărat cult și o profundă afecțiune pentru Enescu, considerându-l părintele său spiritual.

De asemenea, în această perioadă, Enescu continuă să fie prezent pe marile scene lirice ale lumii, ca violonist și pianist, dar mai ales ca dirijor.

În perioada celui de-Al Doilea Război Mondial, Enescu rămâne în București, unde se distinge printr-o activitate dirijorală intensă, încurajând totodată și creațiile unor muzicieni români ca Mihail Jora, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Theodor Rogalski, Sabin Drăgoi.

În aprilie 1946, realizează un turneu în URSS, unde intră în contact cu personalități de primă mână ale muzicii ruse – Dmitri Șostakovici, Aram Hacıaturian, Kiril Kondrașin, David Oistrach, Lev Oborin -, iar în

luna mai, primește la București vizita lui Yehudi Menuhin.

În septembrie 1946 pleacă, împreună cu soția sa Maria, în turneu în Statele Unite ale Americii, iar la revenirea în Europa se stabilește la Paris, în semn de protest față de regimul comunist instaurat în România.

În anul 1954, încheie, la Paris, concepția „Simfoniei de cameră pentru 12 instrumente solo, op. 33”.

În 13/14 iulie 1954, Enescu a suferit un atac cerebral.

La începutul anului 1955, îi era decernat Premiul „Paganini”, din partea organizației „Association d’entraide des auteurs de musique professionnels de la SACEM”, o distincție care avea să se alăture altor premii care au recompensat cariera muzicală a excepționalului artist: titlurile de ofițer și cavaler al Legiunii de Onoare a Franței (1913, 1936), Membru de onoare (1916) și Membru activ (1933) al Academiei Române din București, Membru corespondent la Académie des Beaux Arts din Paris (1929), Accademia Nazionale di Santa Cecilia din Roma (1931), Institut de France din Paris (1936) și Academia de Arte și Științe din Praga (1937). Printre ultimele creații, se numără Cvartetul de coarde op. 22 nr. 2, poemul simfonic Vox Maris op. 31, Simfonia de cameră op. 33 – ultima având prima audiție la 23 ianuarie 1955, la Paris.

George Enescu a trecut la Domnul, la Paris, la 4 mai 1955, fiind înmormântat, trei zile mai târziu, în Cimitirul „Père Lachaise”, din capitala Franței.

În anul 1956, este inaugurat, la București, Muzeul „George Enescu”, în clădirea din Calea Victoriei în care a locuit un timp marele muzician, iar la 4 septembrie 1958 are loc deschiderea primei ediții a Concursului și Festivalului Internațional „George Enescu”, la București.

Cosmin Istrate

George Enescu

PAMFIL ȘEICARU UN MODEL AL

A scrie despre Pamfil Șeicaru-jurnalist, eseist, memorialist, prozator (născut la 6/18 aprilie, 1894 la Buzău rămâne o provocare. Atacat ca nimeni altul în perioada interbelică: „omul cu o mie de fețe”, „șacalul”, „șantajul și etajul”, „cea mai odioasă întru chipare a gazetarului necinstit, versatil, afacerist, adevărat rechin al presei”, Pamfil Șeicaru rămâne cel mai important gazetar al României Mari. După cum notează și Mihai Pelin: „Activitatea sa publicistică nu a fost dintre cea mai comodă pentru autorități. În diverse arhive, civile și militare, există numeroase articole care i-au fost cenzurate, mai ales în timpul campaniei dinspre Răsărit. În aprilie 1939, a fost singurul ziarist român care a prezis că faimoasele garanții franco-britanice aveau să se dovedească fără valoare. Figurează la loc de cinste în istoria încă nescrișă a presei române polemica pe care a purtat-o în paginile „Curentului” cu comentatorul britanic Wicham Steed, care, prin intervențiile sale în emisiunile postului de radio BBC, inducea în eroare opinia publică românească asupra rațiunii participării României la un război pe care și-l dorise”. Măcar postum, trebuie să-i recunoaștem meritele. Lucid și rece într-un secol care parcă o luase razna, Șeicaru a știut și a simțit evenimentele care se derulau sub ochii lui. Până și detractorii ar trebui să admită că predicțiile și sentințele sale au fost confirmate de cursul postbelic al evenimentelor.

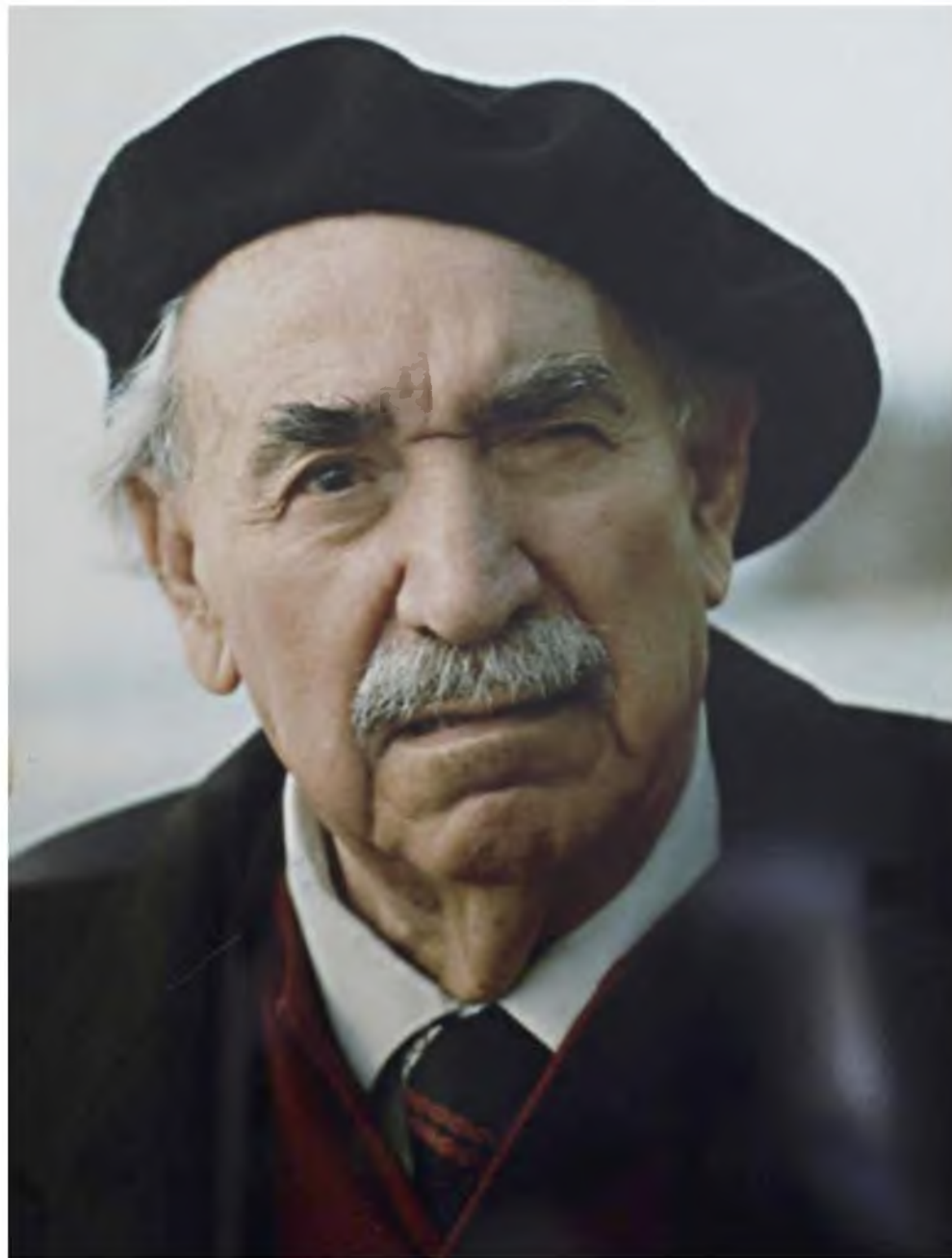
În privința activității jurnalistice, semnalăm lucrarea „Istoria presei” de Pamfil Șeicaru, Editura Paralela 45, ediție îngrijită și prefațată de poetul și publicistul George Stanca. Pamfil Șeicaru părăsește România la 10 august 1944, ultimul domiciliu din București, din str. Ștefan Furtună nr. 93, fiind trimis de Mihai Antonescu în Spania pentru a tona terenul pe plan diplomatic în vederea ieșirii României din conflagrație, precum și pentru a asigura, în condițiile iminentei ocupări militare a țării de către sovietici, propaganda în favoarea intereselor naționale. S-a stabilit inițial la Madrid, împreună cu soția sa, colaborând la cotidianul „El Alcazar” și fondând publicația „Liberty and Justice”, în care s-a străduit să combată tratamentul ingrat rezervat României. După 23 august 1944 și instalarea regimului comunist la putere, Pamfil Șeicaru a fost judecat în procesul ziaristilor „criminali de război vinovați de dezastrul țării” (22 mai – 4 iunie 1945) și condamnat „la pedeapsa capitală și degradare civică pe timp de 10 ani, urmând a executa pedeapsa cea mai gravă”. Încadrarea de „criminal de război” și condamnarea la moarte s-ar fi făcut pe baza activității sale de gazetar în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial și a unor chitanțe de încasare descoperite de Aliați în arhivele Ministerului de Externe de la Berlin și predate guvernului român. Proprietatea sa de la Ciorogârla, primită în calitate de

purtător al ordinului „Mihai Viteazul”, a fost pusă temporar la dispoziția lui Mihail Sadoveanu (până în 1949), iar clădirea ziarului „Curentul” a fost inițial preluată de trupele sovietice, care au editat aici „Buletinul Armatei Roșii” și transformată ulterior în sediu al Securității din RPR. În mod aproape firesc, la 31 august 1946 a fost inclus pe listele negre ale Siguranței referitoare la activitatea emigranților: „Se află în Portugalia, Lisabona. Pe lângă activitatea sa propagandistică antidemocratică și antisovietică, ne-a fost semnalat în ultimul timp de a fi întemeiat o mare firmă comercială,

secrete SUA, ar fi transferat în Elveția fonduri bănești și obiecte de familie prin intermediul ginerelui său, Marius Cișmigiu, secretar la Departamentul de presă al Legației României de la Berna. Ajunge la Viena pe traseul Sibiu, Cluj, Oradea, Budapesta și ia legătura cu Guvernul Național condus de Horia Sima. La 2 februarie 1945, ar fi vorbit la postul de radio Bratislava, controlat de naziști, pentru a dezavua actul de la 23 august 1944. În februarie 1945, ar fi ajuns la Berlin, de unde ar fi fost salvat cu ajutorul oamenilor lui Canaris. Conform amintirilor lui René Al. de

ceea ce s-a decis de Mareșalul Ion Antonescu. Am rămas în Germania până în februarie 1945, când am izbutit să plec cu un avion care zbura deasupra Alpilor la 6000 de metri și cobora deasupra Mediteranei la 20 de metri spre a nu fi atacat de avioanele de vânătoare anglo-americane. Sunt deci un emigrant fără voie. La 24 iulie 1947, Serviciul Special de Informații (SSI) a semnalat regimului de la București articolele sale ostile, publicate în ziarele „Informaciones”, „Ariba” și „Mundo”. După ce s-a mutat la Palma de Mallorca, în Insulele Baleare, Șeicaru a fost din ce în ce mai prezent în numeroase publicații ale emigrației române din Occident. Mai târziu, un document al Securității preciza: În străinătate, desfășoară o activitate intensă anti RPR, în cadrul organizat al emigrației contrarevoluționare. O agentă a aceleiași instituții infiltrată printre românii din Occident raporta centralei de la București că ar fi fost evitat de compatrioți, că publica în revista legionară „Chemarea”, din Spania, și că ar fi avut bani depuși în Elveția, bani care ar fi interesat și autoritățile comuniste. În martie 1960, mai figura în evidențele celor dați în urmărire generală, sub consemnul: „În caz de identificare, să fie reținut”.

Din 1945, se stabilește în Spania, la Palma de Mallorca (până în 1953) și apoi la Madrid (unde rămâne până în 1974). Pe 12 mai 1965, analizând materialul existent asupra lui „PAMFIL ȘEICARU – fugar român în Spania”, Ministerul Afacerilor Interne, Direcția Generală de Informații, Direcția „C” prin Lt. Maj. Afin Adrian decide redeschiderea dosarului individual privind pe PAMFIL ȘEICARU, numele conspirativ „VLAD”. Se pare că sătulă de alegațiile și datele imprecise primite, Direcția Generală de Informații Externe (DGIE) ia hăturile în mână. Pamfil Șeicaru este pus imediat sub lupa Securității, iar o notă din 20 septembrie 1963 îl găsește în plină energie creatoare. «L-am găsit extrem de îmbătrânit și complet albit la vârsta de 69 de ani. Totuși însă de o energie și o putere de muncă formidabilă. A terminat volumul I din Istoria Partidelor, apărut deja în librărie, și corectează în prezent volumul II, în curs de imprimare. Prepară o anexă la aceste volume, intitulată N. TITULESCU și în același timp scrie o viață romanțată a lui „Carol și Lupeasca”. În afară de aceste lucrări, scrie săptămânal trei comentarii pentru radio Madrid (secția românească) și alte trei comentarii săptămânale pentru postul de radio al Falangei. De asemenea, contribuie regulat la ziarele „El Spaniol” și „Ariba” (pe care le publică Min. Propagandei Spaniole) și alte ziare și reviste provinciale, plus la fițuica lui C.ARSENE, „Curierul Românesc” din Paris. În volumul II al „Istoriei Partidelor”, se referă favorabil la greva de la atelierul Grivița din

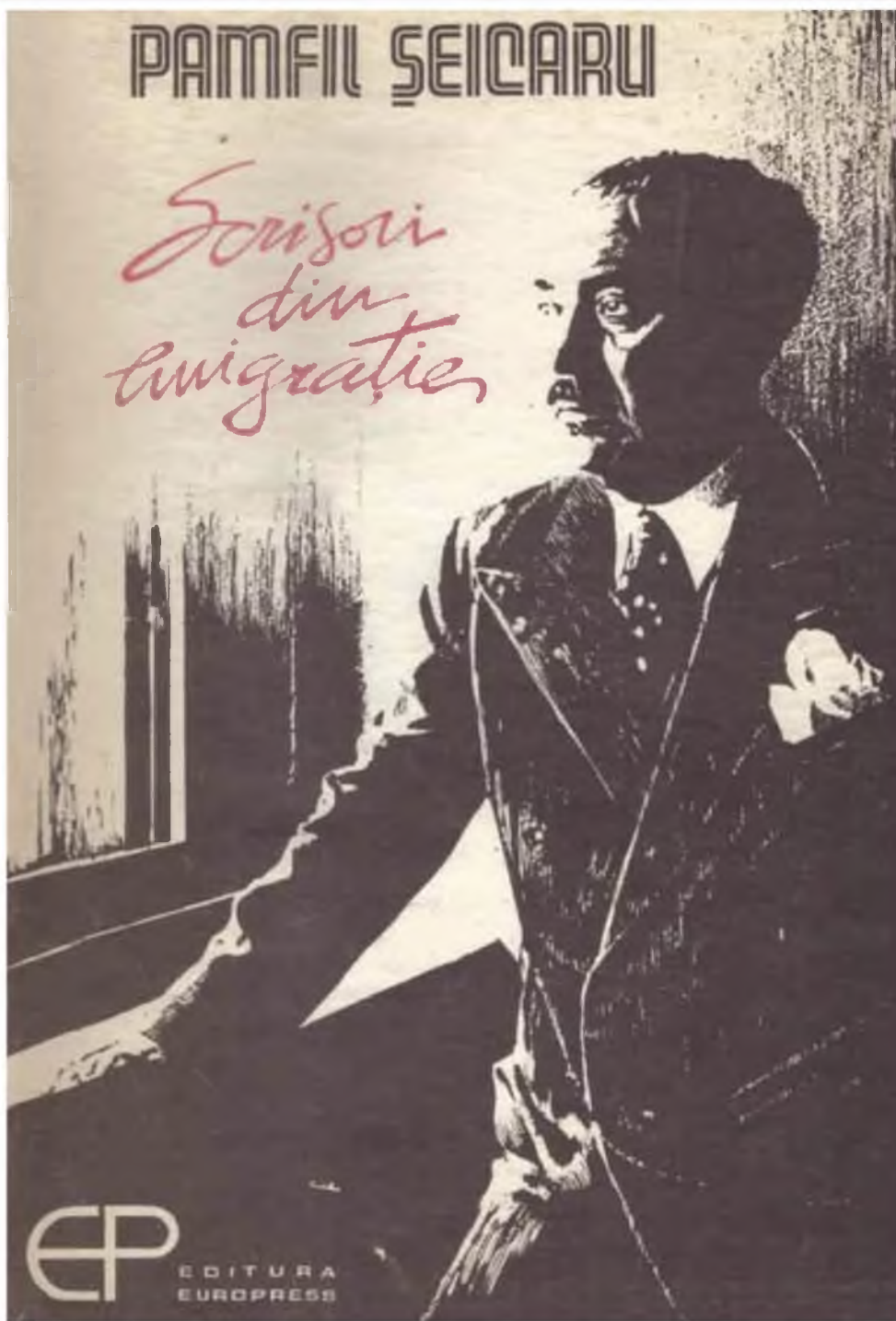
la care a fost ajutat și de un grup de capitaliști anglo-americani”. Evident informația era falsă! Gogorițele puse pe seama lui Șeicaru sunt nenumărate. Victor Frunză scrie că Pamfil Șeicaru a plecat din București la ora 5 dimineața, cu automobilul personal, care trăgea o remorcă, în care erau depozitați, probabil în bidoane, vreo opt sute de litri de benzină, calculați a-i ajunge până la Madrid. Mult mai „bine informată” Siguranța română ajungea la concluzia conform notelor de informare sau a unor mărturii ulterioare, că Șeicaru ar fi transferat cu această ocazie în Elveția fonduri bănești (devize), argintărie, bijuterii, mobile și alte bunuri de valoare, printre care și o ladă cu 40 de tablouri de artiști români (Grigorescu, Aman, Șirato, Tonitza). Potrivit unui raport întocmit în 1946 de un angajat al serviciilor

Flers, un autor în genere bine informat, Șeicaru ar fi ajuns în Spania încă din vara anului 1944, ajutat de comandantul armatei germane. De la Viena, care i-ar fi pus la dispoziție un avion. Ulterior, toate alegațiile privind averea lui Șeicaru vor fi spulberate, acesta trăind la limita sărăciei în exil. În privința plecării din țară, cel mai bine este să ne adresăm celui în cauză, Șeicaru: „când Niculescu Buzești a fost informat de Mihai Antonescu de plecarea mea și de misiunea pe care o aveam, a informat Legația germană că eu nu plec la Madrid ci la Lisabona pentru a semna armistițiul. O totală confuzie la Legația germană și după ce s-a comunicat la Berlin s-a decis să nu se dea viza de intrare în Germania, urmând ca la Viena să mi se dea viza de tranzit. Eram blocat neputând să merg spre a realiza

JURNALISMULUI ROMÂNESC

1933. Cu toate acestea, situația lui financiară este foarte proastă. Trăiește într-un mic apartament mobilat, la periferia Madridului, pentru care plătește 3000 de pesetas lunar.

În timp P. ȘEICARU, a fost obsedat de romanul „Carol Lupeasca” (intitulat „Vulpea Roșcată”, să fie tradus în mai multe limbi străine și edițiile ce ar urma să fie publicate în Anglia și America îl vor face milionar! În același timp, tratează ca intermediar cu o mare facere de finanțare în spatele căreia se ascund bănci engleze și franceze ce intenționează să investească mari capitaluri în Spania pentru construcții de conducte de gaz metan din Sahara și alte lucrări publice. Se dă deja o scrisoare în care i se asigură un comision, ca intermediar în vânzări de terenuri pe care vor fi instalate asemenea conducte pe teritoriul spaniol, și se pare că i s-a promis să fie angajat permanent ca agent, în Spania, de acest grup, de financieri anglo-francezi. Natural, bazat pe asemenea visuri de succese, a și început să clădească „castele în Spania”, sub forma unei tipografii extra moderne, în care va investi 8.000.000 pesetas, cu potențial de venit lunar de 400.000 pesetas ce-i va permite să-și cumpere o vilă și să scoată pe cont propriu un ziar în exil etc. De la asemenea visuri de grandoare-spaniolă trece însă automat la speranța că, în curând, regimul actual se va prăbuși în Rusia Sovietică, din cauza conflictului sino-sovietic și a regimului liberal introdus de „DI. KRUSCHEV” și că, un asemenea

eveniment, de neevitat, va crea în țară un regim social-democrat sub care va fi posibilă, în scurt timp, reîntoarcerea exilaților actuali politici și redobândirea tuturor averilor confiscate, etc. Dincolo de umorul precar sau la comandă al informatorului, Pamfil Șeicaru deborda de energie, lucru ce pune pe gând Securitatea. Situația financiară precară a gazetarului demonstrează încă o dată dacă, mai era nevoie, de ce nerozii au scris de-a lungul timpului despre Șeicaru mai ales în primii ani când era sub observația Securității.

Harnicul informator oferă la cererea expresă a Securității date exacte despre Șeicaru: „P. ȘEICARU nu fumează, nu bea excesiv și nici nu este stăpânit de alte vicii ce i s-au atribuit în tinerețe, în special aventuri amoroase etc. Scrie neobosit, ziua și noaptea, iar singurul repaus ce-și permite este cursa pe jos la Ministerul Propagandei și Radio Madrid unde, personal, înmânează manuscrisele săptămânal”.

Acesta nu uită să strecoare și o caracterizare psihologică, care va folosi mult ulterior Securității pentru racolarea lui Șeicaru: „subsemnatul este de părere că PAMFIL ȘEICARU a atins în exil un grad de mizerie și dezamăgire care este foarte propice unei încrederi, discrete, oficiale, de luare de contact cu el prin intermediul unei alte persoane decât subsemnatul, ce, bineînțeles, nu se poate expune, fără riscuri de pericol, unei asemenea experiențe de apropiere personală”.

Sebastian Firu

ALICE VOINESCU PRIMA ROMÂNCA

Scriitoare, traducătoare și critic de teatru, Alice Voinescu s-a născut la 10 februarie 1885, la Drobeta-Turnu Severin. Tatăl său, Sterie Steriadi, era o figură importantă a orașului, avocat de renume și cu un doctorat obținut la Paris. Ea se dovedește a fi un copil precoce la vârsta de șase ani știind să citească în limbile română, franceză și germană. După ce își finalizează studiile la Facultatea de Litere și Filosofie, conducătorul său de licență, Titu Maiorescu, îi convinge părinții să o lase să plece în Germania și Franța pentru a se pregăti de doctorat. După mai mulți ani de studiu, reușește, în 1913, să-și susțină doctoratul la Sorbona, devenind prima femeie din România cu doctorat în filosofie. Lucrarea va fi publicată la Paris și apreciată de lumea academică, tână primind mai multe propuneri de angajare, ca lector la Paris sau profesor la o universitate americană. Alice Voinescu le refuză pe toate, preferând să se întoarcă în țară, pentru a se mărita cu avocatul Stello Voinescu. Întrucât posturile de profesor universitar de filosofie erau rezervate exclusiv bărbaților, se concentrează asupra esteticii și istoriei teatrului, devenind profesor titular la Conservatorul de Artă Dramatică din București. Scrie studii despre patru dramaturgi contemporani (Franz Wedekind, Luigi Pirandello, George Bernard Shaw și Jean Claudel) și susține numeroase conferințe și emisiuni radiofonice despre teatrul antic, teatrul elisabetan, dramaturgia clasică franceză, devenind faimoasă ca bună vorbitoare. Deși frecventează cercul „Criterion”, alături de Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Arșavir Acterian și alți intelectuali cu vederi de dreapta, va protesta public după asasinarea fostului ei profesor Nicolae Iorga de către legionari. După venirea comuniștilor la putere, este pensionată cu forța, apoi arestată, în 1951. Va face un an și șapte luni de închisoare, apoi va avea domiciliu forțat într-o comună din Moldova până în 1954, unde va trăi în condiții groaznice. Va supraviețui datorită ajutoarelor primite de la prieteni. Ca urmare a unor memorii scrise de mai mulți intelectuali importanți, Perpessicius, Tudor Vianu, Camil Petrescu, Victor Eftimiu, i se va permite să revină în București, unde va trăi datorită unei pensii modeste și a unor traduceri din literatura engleză și germană. Se stinge la 4 iunie 1961, la București. În anii '80, criticul Dan Grigorescu reușește să publice o serie de volume de estetică și istorie a teatrului semnate de Alice Voinescu, iar după 1989 i se publică „Jurnalul”, operă voluminoasă, care va fi considerat o lucrare de excepțională valoare literară și documentară. Practic, acesta acoperă efervescenta perioadă interbelică, cu numeroase personalități pe care le-a cunoscut și o parte din experiența de coșmar a existenței autoarei după instaurarea puterii comuniste. A început să scrie „Jurnalul” în 1929,

la sugestia scriitorului francez Roger Martin du Gard, laureat al Premiului Nobel pentru literatură. Printre cei care apar în „Jurnal” se numără George Enescu, prințesa Maruca Cantacuzino, Nicolae Iorga, Marietta Sadova, Gala Galaction, André Gide, André Malraux. Perpessicius scria, în 1953, despre ea: „În ce măsură activitatea multiplă și diversă a Doamnei Alice Voinescu a slujit societății românești în aceste ultime decenii ale culturii noastre, abia dacă mai e nevoie să fie amintit. Seriile de discipoli ai cursurilor domniei sale și auditorii numeroaselor domniei sale conferințe stau mărturie imenselor servicii pe care această pedagogă și oratoare, deopotrivă de active, le aduc celor iubitori de învățătură, de gânduri frumoase și, mai ales, de o justă și subtilă inițiere în tainele dramaturgiei universale.”

„Jurnalul” scriitoarei și traducătoarei Alice Voinescu (1885-1961), publicat pentru prima dată, în 1997, la Editura Albatros, a fost reeditat și a apărut în două volume, în 2013, la Editura Polirom. Cele două volume de memorialistică fac parte din colecția „Biblioteca Memoria” a Editurii Polirom. Nicolae Iorga, George Enescu, Regina Maria și André Gide se numără printre cei care sunt portretizați în paginile jurnalului. Alice Voinescu a fost eseistă, scriitoare, traducătoare și critic de teatru. După ce a absolvit Facultatea de Litere și Filosofie din București, și-a luat, în 1913, doctoratul la Sorbona, fiind prima româncă doctor în filosofie. Întâlnirile de la Pontigny o bucuraseră nespuse pe Alice Voinescu, care se gândea frecvent la prietenii săi André Gide și Roger Martin du Gard: „Azi mi-am adus aminte de Pontigny. Mi s-a făcut dor de omenie curată. L-am visat pe Gide că a trecut peste niște drumuri și canale pentru a-mi strânge mâna”. (2 octombrie 1929). Alice Voinescu a scris în repetate rânduri despre concertele

lui George Enescu, precum și despre întâlnirile ce aveau loc acasă la Maruca Cantacuzino (născută Rosetti Tescanu), unde mai cânta maestrul. După mai mulți ani, pe 2 decembrie 1941, Alice Voinescu nota: „și azi am fost la Maruca și am ascultat muzică frumoasă. Am stat în dormitor. Maruca în pat, Maestrul cânta alături”. Pentru Alice Voinescu, Iorga era „un om de o prodigioasă cunoaștere”, care, în pofida păcatelor sale, rămânea un om rar. În paginile jurnalului, aceasta descrie și casa istoricului român: „Stampe foarte frumoase, cărți, scoarțe românești, soare, flori pretutindeni pe stelaje ca la mama acasă. [...] Borcanele de dulceață înșirate pe bancă, în

vecinătatea vechilor stampe-casă boierească românească!”. Pe 5 februarie 1934, diarista nota: „Întotdeauna resimt dureros lipsa culturii mele istorice și literare, în sensul cel mai strict al cuvântului, dar acut, ca ieri, n-am simțit-o niciodată. [...] Nu m-am liniștit decât când mi-am mărturisit ignoranța. Am simțit-o și mai vast când dl Iorga părea convins că sunt doar o modestă. Niciodată n-am fost mai disperată de lipsa mea totală de memorie!”. Ulterior, Alice Voinescu a scris despre dispariția lui Iorga, „condamnându-i” pe asasini. Scriitoarea considera că regimul comunist este o primejdie pentru omenire: „Dacă totuși, mă încăpățânez în poziția mea, e că

ALICE VOINESCU

Din cauzele crizei sufletești de azi

DOCTOR ÎN FILOSOFIE LA SORBONA

metodele întrebuițate de comunism sunt inumane și pentru că azi aceste metode se petrec pretutindeni unde comunismul a pus piciorul. Nu neg generozitatea principiilor comuniste, dar resist formei lui actuale, barbare și primejdioase pentru umanitate. La noi, se mai complică și cu o superficialitate, un lichelism flagrant. Lichelele sunt în toate partidele, dar mă scârbesc mai ales când vor să fie și reformatoare“ (3 decembrie 1947). Pentru că își manifesta aversiunea față de noul regim politic, Alice Voinescu a fost eliminată din corpul didactic al Conservatorului. A petrecut 19 luni în închisoare și, mai târziu, a fost deportată în comuna Costești, lângă Târgu Frumos.

După instaurarea regimului comunist, Alice Voinescu a trăit în sărăcie. Pe 16 februarie 1951, îi mărturisea lui Stello: „Dragule, se petrec lucruri mari în lume, dar noi le trăim pe măsura noastră zilnică. Preocupări meschine îmi închid orizontul, griji mărunte, financiare mă orbesc pentru marele plan divin ce se desfășoară sub ochii noștri. O găină a fost un eveniment în familie, este dezolant!“. Odată cu înaintarea în vârstă, Alice Voinescu a învățat să se împace cu gândul morții. În mai 1961 a scris pentru ultima dată în jurnal.

Deși apreciată în lumea academică occidentală, alege să se întoarcă în țară. După publicarea în Franța a tezei sale de doctorat, cu tema „L'interprétation de la doctrine de Kant par l'École de Marburg. Étude sur l'idéalisme critique“, tînăra a primit mai multe propuneri de angajare, ca lector la Paris, sau profesor la o universitate americană. Alice Voinescu le refuză pe toate, preferînd să se întoarcă în țară, pentru a se mărita, în 1915, cu avocatul Stello Voinescu. (A fost o căsătorie care avea să-i provoace

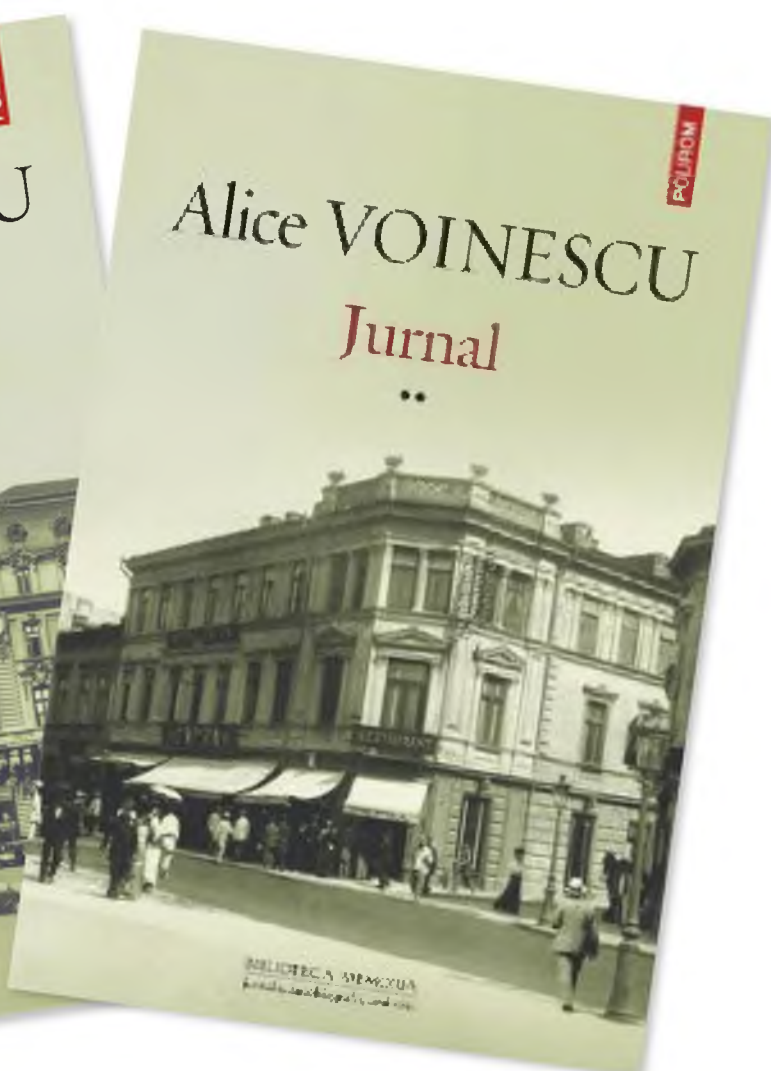
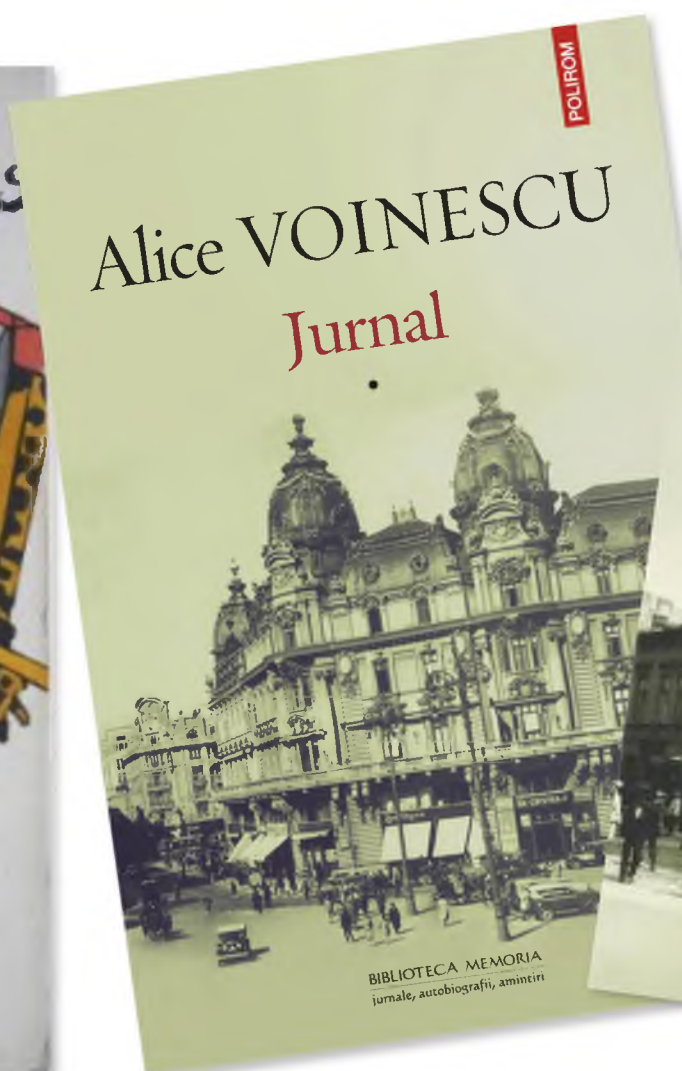
multe dezamăgiri și tristeți din cauza firii lui nestatornice, dar moartea lui, încă tînăr, în 1940, îi redeșteaptă iubirea pentru el; îi duce dorul pînă la sfârșitul zilelor sale, petrecînd ore întregi la mormîntul lui, topită de tristețe și purtînd lung conversații cu el în paginile „Jurnalului“ ei. Întrucît posturile de profesor universitar de filozofie erau

rezervate exclusiv bărbaților, se concentrează asupra esteticii și istoriei teatrului, în 1922 devenind profesor titular la Conservatorul de Artă Dramatică din București. În perioada 1925-1939, a fost invitată la reputele decade de la Pontigny din Franța, unde a cunoscut o serie de personalități de vîrf din cultura franceză, cu unele dintre acestea

întreținînd ulterior o bogată corespondență. La întoarcerea din Franța, în 1930 și 1932 vizitează Veneția și Florența, unde are revelația artelor plastice. Între 1931 și 1942, susține numeroase conferințe și emisiuni radiofonice despre teatrul antic, teatrul elisabetan, dramaturgia clasică franceză, devenind faimoasă ca bună vorbitoare. În 1936, contribuie cu articole la Istoria Filozofiei Moderne, publicată de Societatea Română de Filozofie, și scrie studii despre patru dramaturgi contemporani (Franz Wedekind, Luigi Pirandello, George Bernard Shaw și Jean Claudel). De asemenea, a ținut cursuri de sociologie la Înalta Școală de Asistență Socială, militînd pentru emanciparea și educarea femeilor. În diferite ocazii, Alexandru Paleologu a scris elogios despre Alice Voinescu, socotind-o cea mai mare oratoare pe care a ascultat-o: „(...) grația ei învăluitoare și irezistibilă de aici venea din calitatea ei de mare îndrăgostită. Deci, de mare aristocrată“.

De notat că Alice Voinescu a fost și prima femeie care a susținut o rubrică de cronică dramatică în România, la Revista Fundațiilor Regale. Era în anul 1938. A fost prietenă cu André Gide, André Malraux, François Mauriac și Roger Martin du Gard, pe care i-a cunoscut la celebrele întâlniri de la Pontigny, vechea mănăstire din Franța. În țară, a fost o apropiată a lui George Enescu, dar și a Reginei Maria, Marucăi Cantacuzino, Mariettei Sadova... Își ținea cursurile de istoria literaturii dramatice cu un farmec nespus, iar sălile erau întotdeauna arhipline. Strălucea, era admirată și iubită...

Un model intelectual: curajul de a fi liber și noblețea împotrivrării.
Ramona Protopopescu

PICU PĂTRUȚ ULTIMUL MARE

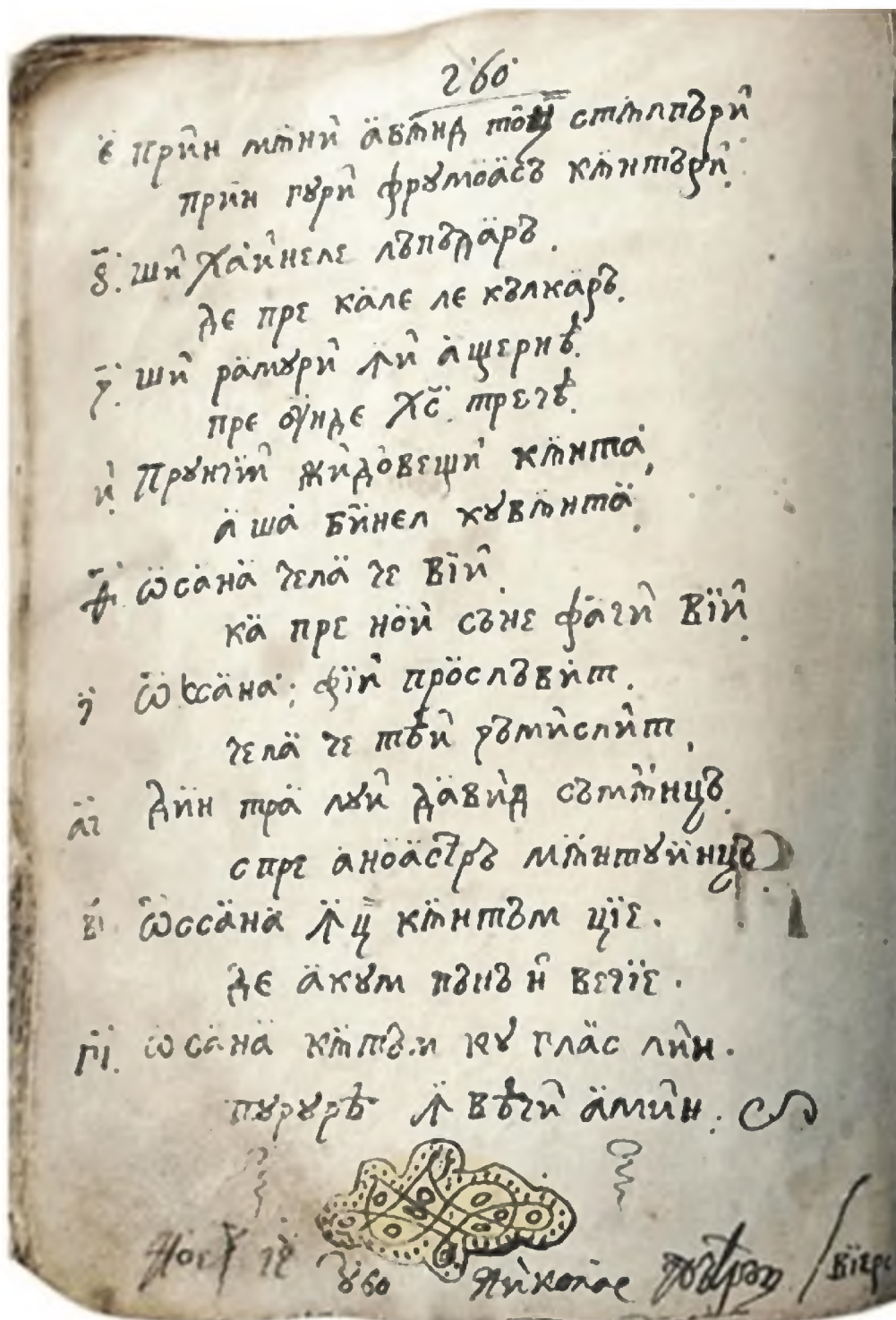
Născut în Săliștea Sibiului în 1818, din părinți oieri binecredincioși, el a deprins frica lui Dumnezeu încă de mic, în casa părintească. Scrisul și cititul le-a învățat în școala din sat, iar cântarea bisericească, de la preotul bisericii mari din Săliște, unde a intrat încă de la vârsta de 11 ani ca ajutor de „crasnic” (paracliser).

Puternic atras de viața religioasă și de exemplele cuvioșilor și ale mucenicilor, el s-a inspirat cu o rară evlavie din cărțile sfinte, aflate în bisericile și prin casele din satul său. Din tinerețe a început să scrie, primul său manuscris fiind datat în 1837. Căutând continuu să-și desăvârșească cunoștințele, își procura, prin oierii transhumanți din Săliște, toate scrierile bisericești și morale mai importante din timpul său, devenind un remarcabil autodidact. Adânc pătruns de credința cea dreaptă și având o rară vocație de misionar, el descrie, în versuri care se cântau și pe care le-a și caligrafiat și ilustrat el însuși în volume manuscrise, viețile celor

mai de seamă sfinți și mucenici, precum și însemnătatea și învățămintele tuturor praznicelor Bisericii Ortodoxe. Râvnind tot mult pentru dragostea lui Hristos, tânărul Oprea s-a calugărit în anul 1849 la Schitul Cheia (Vâlcea), luând numele de Procopie. Apoi, întorcându-se în satul natal, a dus o

exemplară viață duhovnicească de paracliser și bun misionar printre semenii săi, în rândul cărora a propovăduit neobosit dreapta credință și viața morală, până când și-a dat obștescul sfârșit. „Grija lui cea mai mare a fost aceea de a vorbi tuturor despre Hristos, prin viu grai, prin cântări, prin miniaturile cu care își împodobise scrierile sale

pentru a călăuzi cât mai multe suflete pe calea mântuirii. El nu trăia prin biserică, ci pentru biserică și pentru idealurile morale ale ei, inchinându-și fiecare clipă a vieții sale slujirii Domnului prin cântare, prin alcătuire de versuri, prin zugrăvire de lucruri sfinte, prin citire de cărți bisericești, religioase și teologice și prin opere de dragoste față de aproapele său. Literatura bisericească românească n-a avut niciodată un mai setos cititor, talmăcitor și următor ca pe monahul Procopie (Picu)-Pătruț”. Un adevărat ascet în mijlocul lumii, stăruitor ziua și noaptea în rugăciune și pilde, curat la suflet, senin la față și foarte iubitor de osteneală. Serile, de obicei, le petrecea printre creștinii din sat, care veneau la el pentru a-i asculta povețele și a deprinde cântările de la strană. Pe lângă activitatea sa duhovnicească și misionară, Cuviosul Procopie a desfășurat o vastă activitate cultural-religioasă, lăsând după el peste 40 de lucrări manuscrise, care cuprind opera sa poetică, dramatică, de imnograf și imnolog, de caligraf și copist bisericesc, operă în parte originală, în parte preluată de la alți

MINIATURIST AL EUROPEI

creatori. În sute de cântări, imnuri și poeme, ilustrate cu aproape 3.000 de miniaturi în culori, el ne-a lasat o operă care își așteaptă încă publicarea.

Versurile sale „sunt izbucnirile spontane, în formă de imne și psalmi, ale unui suflet mare și bun, de om sfânt. Alcătuite într-o ușoară limbă populară și bisericească, cu

miresme arhaice și însoțite de melodii religioase, potrivite de poetul însuși, versurile monahului Procopie au fost îmbrățișate de popor cu nespusă iubire”.

În afara operei sale originale, monahul Procopie a transcris, pentru sine sau pentru apropiații săi, lucrări ale altor autori sau lucrări ale sale, în noi ediții sau în copii

selective, cele mai multe fiind impodobite, la rândul lor, cu ilustrații în culori.

După o atât de intensă viață duhovnicească, după 43 de ani de slujire a Bisericii lui Hristos și de luminare a poporului din care făcea parte, Cuviosul monah Procopie (Picu) Pătruț, poet, miniaturist, imnograf, imnolog, caligraf și copist,

și-a dat sufletul în brațele lui Hristos în septembrie 1872. Mormântul său se află în cimitirul bisericii mari din Săliștea Sibiului, alături de al fratelui său mai mic, Nicolae Pătruț.

În anul 1948, Cuviosul monah Procopie Patruț a fost propus pentru canonizare, ca sfânt național.

Elena Raicu

ISTORICUL LOCALULUI BIBLIOTECII ACADEMIEI ROMÂNE

Creșterea semnificativă a colecțiilor Bibliotecii Academiei, a determinat încă din 1919, în timpul sesiunii generale a Academiei Române, decizia asupra urgenței cu care trebuia rezolvată problema construirii unui nou local:

„Construirea localului pentru Biblioteca Academiei se spunea în raportul semnat de Ioan Bianu, N. Iorga și Șt. Hepites este acum o necesitate grabnică”. Înțelegând că este dator să sprijine activ Academia și Biblioteca ei, ajutând-o să-și realizeze un local potrivit cu statutul său în viața culturală a poporului roman, statul a acordat sub formă de subvenție suma de zece milioane de lei. Cu această sumă s-a realizat o parte din planul definitiv al localului Bibliotecii Academiei, construindu-se, în anii 1927-1928, după planurile arhitectului Gh. Balș, depozitul de publicații, cu șapte etaje, clădit din beton și fier, cu rafturi metalice, cu instalație de căldură și lumină, conform cerințelor tehnice de atunci. În acest depozit au fost mutate în 1929 colecțiile de imprimate ale Bibliotecii. La etajul al doilea al clădirii, s-a amenajat o sală de lectură cu 65 de locuri, o sală rezervată membrilor Academiei, cu 20 de locuri, toate date în folosință publică la 16 decembrie 1929. Acolo urmau să funcționeze și birourile pentru catalogarea imprimatelor, cărți și periodice.

Cu toate acestea, noul local din 1929, împărțise serviciile Bibliotecii în două clădiri, destul de depărtate una de alta, ceea ce crea o anevoioasă legătură între servicii.

În plus, pentru consultarea colecțiilor, cercetătorii se aflau deseori în situația de a se deplasa în cele două localuri pentru a avea acces la materialele de care aveau nevoie.

Pe de altă parte, în vechiul local, rămăseseră colecțiile cele mai importante prin raritatea lor, respectiv manuscrisele, documentele, cărțile românești vechi, stampele, colecțiile numismatice, adăpostite în depozite ce nu ofereau nicio siguranță contra incendiului și umezelii. Pentru îndreptarea acestor neajunsuri, Academia Română a cerut și a obținut din nou concursul statutului lui, astfel ca, m 1936, s-a început, lângă depozitul din 1929, construirea unei noi clădiri, cu obiectivul de a strânge la un loc toate serviciile și colecțiile Bibliotecii, în condiții optime de păstrare și folosire a acestora. Clădirea, înălțată după planurile arhitectului Duiliu Marcu și dată în folosință la 11 mai 1937, răspundea cerințelor unei biblioteci moderne. Ea cuprindea: la parter, o sală de lectură pentru imprimate cu 90 de locuri, o sală cu 12 locuri rezervată membrilor

Academiei, sala cataloagelor publice și a împrumuturilor, Serviciul catalogării cărților, Serviciul catalogării periodicelor și Cancelaria Bibliotecii; la etajul I, sala de lectură pentru manuscrise, documente și cărți românești vechi, depozitul seifurilor particulare, Cabinetul numismatic și sala de expoziții; la etajul II, Cabinetul de stampe, hărți și muzică și depozitul pentru manuscrise și documente; la etajul III, al doilea depozit de stampe, iar la subsol, legătoria. Odată cu mutarea în noul local, dotat cu mobilier metalic produs de firma Fichet (singurul mobilier de bibliotecă confecționat vreodată de această firmă specializată în producerea de camere blindate și case de bani),

s-au realizat progrese însemnate în organizarea colecțiilor speciale: la manuscrise și documente, aflate până în 1933 în grija lui Iuliu Tuduceșcu, iar după aceea în grija lui G. Nicolaiasa, s-au ținut la zi lucrările de inventariere a manuscriselor și s-a redactat și publicat volumul al III-lea din *Catalogul manuscriptelor românești* (primul volum fusese publicat de Ioan Bianu în 1907); s-a continuat inventarierea, cu regeste sumare pentru documentele românești și s-au întocmit fișe pentru catalogul cronologic al acestora; s-au ordonat în mape arhivele personale rămase de la Nicolae Densușianu, D. A. Sturdza, Al. Odobescu, Nicolae Docan etc., precum și marele fond de

corespondență de la personalități române și străine, achiziționat în decursul anilor. O atenție deosebită s-a acordat lucrărilor de completare a fondului de carte românească veche, în vederea incheierii volumului III și redactării volumului IV din *Bibliografia românească veche*.

Colecțiile de manuscrise, documente și corespondență, sporite mai ales prin achiziții, au fost supuse unor operații de verificare și triere, în vederea unei repartizări judicioase, pe categorii, potrivit specificului, conținutului și valorii lor științifice sau documentare, întocmindu-se pentru fiecare categorie cataloagele necesare.

Gabriela Dumitrescu

TEZAU Foaie a
Bibliotecii Academiei Române.
Calea Victoriei Nr. 125,
Sector 1, București
COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef:
Petre Mihai Băcanu
Redactori:
Gabriela Dumitrescu,
Lorența Popescu,
Oana Lucia Dimitriu,
Luminița Kövari,
Carmen Albu
Tehnoredactare/Prezentare grafică:
Hașegan Ștefan Dumitru
Gabriela Dumitrescu

Tezaur (București)
ISSN 2784 - 062X ISSN-L 2784 - 062X